

MOZAÏEK

Ergens in Nederland, een terrein, een man.

“Dat kan toch niet”, zegt hij, “zoveel Natura 2000-habitats in zo’n klein gebied?” Hij is de welwillende, maar enigszins Natura 2000-sceptische eigenaar van een prachtig terrein. We voerden een beetje een dovemansgesprek, tot ik het woord mozaïek gebruikte. Hoezo mozaïek? In zijn idee had je grote blokken van het ene habitat en daarnaast, duidelijk af-

gescheiden, eveneens grote blokken van een ander habitat. Grote voetbalvelden, zeg maar. Nu komen bij hem een aantal habitattypes voor in een kleinschalig en rijk geschakeerd mozaïek. Mozaïeken lenen er zich per definitie niet toe om te worden opgesplitst in categorieën, maar dit moest wel gebeuren met het oog op de aanduiding als Natura 2000-gebied. Ik legde uit dat dan vegetatieopnamen gemaakt worden en hoe dat gebeurt en dat aan de hand van dergelijke opnamen bepaald kan worden tot welk habitatype ze behoren. In mozaïeken is het dan typisch zo dat opnamen die op geringe afstand van elkaar gemaakt worden, tot verschillende habitattypes gerekend worden. Ja, maar hoe bepaal je dan - accuraat, snel en eenvoudig - hoeveel er van elk type voorkomt en hoe die oppervlakten eventueel veranderen? Ha, maar natuur en biodiversiteit zijn niet snel en eenvoudig; je moet terug naar de vegetatieopnamen en die eventueel herhalen als je denkt dat iets veranderd is. Omdat ik dat zo uitlegde wou hij me wel geloven en vertrouwen, maar hij zag toch meer in zijn voetbalvelden-patroon. Dat was tenminste handbaar.

Ergens in Frankrijk, een terrein, een paar mensen.

We lopen door een mooi gebied in een prachtig landschap. Er is invloed van verschillende typen grondwater en kwel en dat zorgt voor een structuur die niet alledaags is. Het geheel wordt ook nog eens licht begraasd door runderen. ‘Licht’ kan hier letterlijk genomen worden: de Pie Noire de Bretonne die hier grazen hebben een schofthoogte van ongeveer 125 cm. We zien vlekken pijpenstrootjesveen met veel Gagel, twee soorten zonnedaauw, Gewone dophei, Wateraardbei, Vetblad, Tormentil, Koningsvaren en Gevlekte orchis, naast plekken met Kruiwilg, Witte snavelbies en Brandlobelia. Iets verderop bevindt zich een veentje met veenmossen, Blauwe knoop, Gewone koekoeksbloem, Spaanse ruiter en Kleine schorseneer, naast weer Pijpenstrootje, Kruiwilg en Tormentil. Dat is genieten, verwonderen, bewonderen! Tot iemand, een gerenommeerde vegetatiekundige, zegt: “Dit is helemaal niet interessant, dit zijn mozaïe-

ken en die passen niet in het systeem”. De boodschap is duidelijk: natuur moet ‘passen’ en niet te ingewikkeld zijn.

Ergens in Duitsland, een terrein, een groep mensen.

We lopen door een gebied dat rigoureus en grootschalig gemaaid wordt. Er zijn stukken hooiland vol Trilgras, Gevlekte orchis, Margriet, Echte koekoeksbloem, Kleine ratelaar, die plaatselijk iets

schraler zijn met soorten als Blauwe zegge, Borstelgras, Geelgroene zegge en Biezenknoppen. Iets hoger wordt het natter en zuurder en staan Eenarig wollegras en Klokjesgentiaan tussen de Sterzegge, Blauwe zegge, Gewone zegge, Pilzegge, Gewone dophei, Struikhei en Egelboterbloem. Dan is er weer kamgrasland, dan weer een venig gebied, dan weer natter, dan weer droger, in alle mogelijke overgangen. “Wat ben ik blij dat ik dit niet hoeft te karteren”, zegt iemand. Ja, dat zal wel, om de paar meter stoot je op iets anders en moet je een andere karteringseenheid bedenken. Mozaïeken en vegetatiekaarten zijn niet voor elkaar gemaakt.

Veel plaatsen in het Mediterrane gebied, veel mensen.

Iedereen bewondert de veelkleurige mozaïeken op vloeren en muren die de Romeinen en Byzantijnen ons hebben nagelaten. Wat een werk om die schitterende figuren om te zetten in gekleurde vlakjes. Hoe kleiner de steentjes, hoe rijker de kleurschakeringen, hoe mooier het gevonden wordt. Heeft iemand het gevoel dat grotere stenen en een grover patroon beter zouden zijn?

Ergens in België, geen terrein, een vrouw.

Als ik zin, tijd en inspiratie heb, borduur ik wel eens graag. Kruissteekpatronen zijn net mozaïeken. Voor het fijnste, mooiste werk gebruik ik heel veel kleuren en maak ik kleine steekjes; er zijn dan nauwelijks een paar kruisjes van dezelfde kleur naast elkaar te vinden. Niemand heeft me ooit gevraagd hoeveel kruisjes van elke kleur er zijn. Mijn eerste kruissteken maakte ik in de eerste klas van de lagere school: grote, onhandige steken in een grof patroon en met slechts enkele kleuren; een beetje voetbalveld-achtig, echt beginnerswerk.

Fijnmazige, rijk geschakeerde mozaïeken zijn goed voor kunstenaars en borduursters. Grove voetbalveldpatronen zijn goed voor Natura 2000, vegetatiekunde en -kartering. Of zitten die nog in een beginnersstadium?